

Bon Czn., bv Oliefactorij Pieter

Bedrijf in Zaandam dat zich vanouds heeft gericht op de opslag en het vervoer van olieproducten en later chemische stoffen. Daarnaast houdt het zich ook bezig met railtransport, waartoe ketelwagens worden verhuurd. De reiniging hiervan en de controle erop behoren mede tot de doelstellingen. Ook reiniging van tankwagens behoort tot de taken.

De bv Oliefactorij Pieter Bon Czn. werd op 16 januari 1752 opgericht door de toen 38-jarige Teunis Cornelisz Bon. Bij de Zaanse molens kocht hij vaten met olie, die hij met drie zeilschepen, 't Jagt, 't Varken en Walta, naar Amsterdam vervoerde. Wanneer de verkoopprijzen te laag waren, werd de olie opgeslagen in 'bakhuizen' in de Zaanstreek en Amsterdam.

In 1912 kwam het bedrijf in handen van Pieter Bon Czn., die zich zakelijk zeer actief betoonde. In de oorlog 1914 -'18 vertrouwde de overheid hem de opslag van de schaarse, en aan distributie en vergunningen gebonden, raap- en lijnolie toe. Latere generaties Bon brachten vijf motortankschepen met de naam Olievos in de vaart, destijds zeer bekende schepen in de Zaanstreek. Door de oorlogshandelingen gingen enkele daarvan verloren.

De Olievossen

25 oktober 1938 is onder grote belangstelling het bij de werf Czaar Peter van de Zaanlandse Scheepsbouw Maatschappij aan het Kalf, voor rekening van de N.V. Oliefactorij Pieter Bon Czn. gebouwde motorschip Olievos IV te water gelaten. Rond tien uur werd het schip door een zuster van de eigenaar, mevrouw Uytendoude— Bon, gedoopt met de naam Olievos, waarna de tewaterlating volgde. De Olievos mat 400 ton en zal worden gebruikt voor het vervoer van benzine en eetbare oliën en vetten, speciaal voor de Rijnvaart en België. Ruimen zijn daarom voorzien van stoomverwarming, terwijl het schip voor het vervoer van benzine is gebouwd volgens internationale voorschriften. Het schip heeft een moderne vorm en is één van de eerste tankschepen voor de Rijnvaart, die volgens deze moderne lijnen zijn gebouwd. Zodoende wordt een grotere snelheid verkregen. De Olievos zal worden toegerust met een 200 pk. Kromhout scheeps-dieselmotor. Achterin bevindt zich een ruime woning. Schipper van de Olievos werd kapitein G. Boomsma, varende op de Olievos 3.

De Olievos IV hielp tegen het einde van WO II mee de Betuwe te redden van een grote ramp, toen de bezetter dit gebied wilde inunderen. De Olievos IV werd tot zinken gebracht door de Duitsers, maar geraakte op drift en kwam door de stroom precies [klem te zitten](#) in het gat van de Rijn dijk, waardoor de geallieerden in de gelegenheid werden gesteld het gat te dichten.

Zaterdagmorgen, 22 november 1952, wordt van de helling van Scheepsbouw Vooruit aan de Zuiddijk de Olievos IV, gebouwd voor Oliefactorij Pieter Bon, [te water gelaten](#). Geheel nieuw is de motortanker van vierhonderd ton niet. Toen het schip, na door de Duitsers te zijn gevorderd, weer in handen van de eigenaar kwam, was het totaal vernield. Men mag dan ook aannemen, dat de scheepsbouwers een zo goed als geheel nieuw schip zullen afleveren.

De Olievos IV is 46 meter lang, 6.60 meter breed en 2.25 diep Een 180 P.K. Bolnes-Diesel zorgt voor de aandrijving, terwijl een 20 PK Lister hulpmotor voor aandrijving aanwezig is. Een stoompomp, met een capaciteit van honderd ton per uur, completeert de motorkamer. Alle tanks zijn voorzien van verwarmingsspiraalbuizen, zodat het mogelijk is, door middel van deze verwarming, gestolde vetten

en melasse vloeibaar te maken. Het schip is ingericht voor het vervoer van plantaardige oliën, vetten, benzine en minerale oliën.

De vijfde Olievos gaat te water. Een oude naam in de Zaanstreek. Jarenlang hebben Olievossen door Nederland gevaren. Een olievos was in vroeger dagen de staart van een vos, waarmee ledige vaten enz. olievrij werden gemaakt. Zo'n vossestaart had dezelfde capaciteiten als een spons. Tegenwoordig dragen de dames een vossestaart, want de tijd is veranderd. Maar de Olievos bleef en gaat met de andere vier varen. Misschien mogen wij de tijd nog eens beleven, dat de Zaanse olieslagerijen weer op oude capaciteit gaan draaien. Opdat de olieschepen geladen tot de streep zullen varen over Hollands wateren.

Te Heemstede **overleed** op 16 november 1941, 68 jaar oud, de heer Pieter Bon, directeur van de N.V. Oliefactorij Pieter Bon Czn. Een stoere Zaankanter, telg uit een oud Zaans geslacht en bekend figuur op sportgebied, waarvan hij vele schakeringen beoefende. Als zeiler wist hij op verscheidene prijzen beslag weten te leggen, als automobilist behoorde hij tot de eerste Nederlanders die deel namen aan de rally's naar Monte Carlo en ook de paardensport had, in de Nederlandse Harddraverij- en Renvereniging, zijn warme belangstelling. Te Heemstede bezat hij een renstal. In de Amsterdamse handelswereld genoot hij bekendheid, vooral in scheepvaartkringen en werd hij tot de trouwe bezoekers van de koopmansbeurs gerekend. Pieter Bon bekleedde tevens de functie van Rijksdeskundige voor Noord-Holland van de Nieuwe Motor- en Rijwielwet. Pieter Bon's echtgenote Anastasia Bon-Siemer bleef na zijn overlijden zeer betrokken bij het bedrijf. Zij overleed op 4 januari 1966.

Tussen de N.V. Oliefactory Pieter Bon Czn, en het Amsterdamse Tank- opslagbedrijf Amatex N.V. te Amsterdam werd in 1947 een overeenkomst gesloten betreffende gemeenschappelijke exploitatie van de tank-installaties. Hiertoe werden de tanks van de N.V. Oliefactorij Pieter Bon Czn. te Zaandam naar het terrein van Amatex overgeplaatst. In verband hiermee werd de heer J.B. Fleur, directeur van laatstgenoemde vennootschap, benoemd tot adviseur van de directie van Amatex.

De naoorlogse periode waarin de in 1967 tot Ridder in de orde van Oranje-Nassau benoemde J.B. Fleur uit Koog aan de Zaan als opvolger van Pieter Bon functioneerde, kenmerkte zich enerzijds door groei, anderzijds door aanpassingen aan de gewijzigde marktbehoeften. Vandaar dat het bedrijf zich mede ging richten op het vervoer van chemische stoffen, niet alleen per schip, maar ook per rail met ketelwagons, alsmede op de verhuur en reiniging van deze transportmiddelen. Bij Pieter Bon Czn waren in 1991 15 medewerkers in dienst.

In de 19e en 20e eeuw wist Pieter Bon Czn. mee te groeien met de opkomst en bloei van de voedingsmiddelenindustrie in de Zaanstreek en met name de cacaoverwerkende industrie. Zo breidde Pieter Bon de opslag- en transportactiviteiten uit met bewerkingen van producten, afvullen, verpakken en andere vormen van dienstverlening aan derden, zoals tankreinigen, weegbrug en warehousing. Het bedrijf bleef groeien en transport vond steeds meer plaats via vrachtwagens en treinwagons. Een bekend gezicht in de Zaanstreek waren de oneindig lange treinstellen met lange ritsen ketelwagons van Pieter Bon.

Bedrijfsverhuizing

Eind 20e eeuw was de bedrijfslocatie aan de Westzijde zodanig ingesloten door woningbouw dat uitbreiding en verdere professionalisering niet meer mogelijk was. In samenwerking met de gemeente Zaanstad vond in 1993 de bedrijfsverhuizing plaats naar een perfecte nieuwe locatie aan weg en water. Nu heeft **Pieter Bon** alle ruimte om met de opgedane kennis en ervaring het professionele

niveau van werken voor de voedingsmiddelenindustrie en de klantgerichte instelling verder te ontwikkelen.

Literatuur: o.a. 200 jaar NV Oliefactorij Pieter Bon Czn. Zaandam Holland, Zaandam 1952.

[economie](#)
[actualiseren](#)

From:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/> - **ZaanWiki**

Permanent link:

<https://www.zaanwiki.nl/encyclopedie/doku.php?id=bon1>

Last update: **2020/09/07 12:07**